א ישראל ויטלזון
נגד
1. פנטאקום בע"מ
2. בני שניידר
ב 3. גיורא ירון
4. Cisco System Inc.
5. Hartstone Inc.
6. סקויה קפיטל פנד
ג 7. מיקרו דנט בע"מ
8. טרנספלן יזמים בע"מ
9. איתמר קבוצת טכנולוגיות (אי.ק.ט.) 1996 בע"מ
10. מיכאל לאור
ד 11. חיים סדגר
12. ערד נווה

ה בבית־המשפט העליון בשבתו כבית־משפט לערעורים אזרחיים

[19.6.2002]

לפני השופטת ד' דורנר

ו המבקש, מהנדס חשמל ואלקטרוניקה במקצועו, הגיש לבית־המשפט המחוזי תובענה למתן הצהרה שלפיה מוצר של המשיבה 1 אשר נמכר למשיבה 4, מצוי בבעלות משותפת שלו ושל המשיבה 1. לצד התובענה הגיש המבקש בקשה למתן צו לגילוי ועיון במסמכים, לרבות במסמכים טכניים הנוגעים למוצר הסופי. הבקשה נדחתה.

ז בית־המשפט העליון פסק:
(1) ככלל, אין בעלי־דין רשאים להימנע מגילוי ראיות שברשותם במסגרת הליך שיפוטי, שכידוע, מטרתו חשיפת האמת, עם זאת כאשר יש בגילוי הראיה כדי לפגוע באינטרסים לגיטימיים של בעל־הדין, כגון הגנה על סודות מסחריים, יינתן צו לגילוי אך ביחס לראיות שהן רלוונטיות (869ז – 870א).

nevo.co.il

(2) בעניין היקף הגילוי הראוי של מסמכים חל סעיף 23 לחוק עוולות מסחריות, תשנ"ט-1999, המשקף את אימוצו של עקרון המידתיות כבסיס לעיצוב כל הסדר לגילוי ראיות שיש בהן סודות מסחריים. סעיף זה, המעניק לבית־המשפט שיקול־דעת לעצב הסדרי גילוי שונים הנבדלים זה מזה בהיקף הגילוי המתחייב מהם ובמידת הפגיעה באינטרס של בעל הסוד המסחרי, סעיף זה מאפשר לערוך איזון מדויק בין האינטרס של מבקש הגילוי כי ייקבע הסדר גילוי רחב ככל האפשר, לבין האינטרס של בעל הסודות המסחריים להגן על קניינו על־ידי קביעת הסדר גילוי מצומצם ככל הניתן (870ג – ד). א

(3) יש לקבוע כי היקף הגילוי שבו יזכה בעל הסוד המסחרי, כמו גם אופיים של הסדרי הגילוי, ייקבע בזיקה ישירה לתשתית הראייתית הלכאורית שהציג התובע להוכחת טענותיו בתביעה שהגיש. ככל שלתשתית זו תהיה עוצמה רבה יותר, כך ייטה בית־המשפט להתחשב באינטרסים של מבקש הגילוי ולהעדיפם על פני האינטרסים של בעל הסוד המסחרי. שיקול נוסף שיהיה בו כדי להשליך על היקף הגילוי נוגע לקיומן של ראיות חלופיות בידי התובע להוכחת טענותיו (870ה). ב

(4) על בית־המשפט לעצב את הסדר הגילוי בהתחשב גם בשיקולים נורמטיביים, שבמרכזם ההשפעה האפשרית שתהיה להיקף הגילוי שייקבע על היערכות בעלי־דין מראש, עוד בטרם נתגלע הסכסוך ביניהם, לצבירת ראיות העשויות להקל בדיעבד על בירור הסכסוך. על הכלל המשפטי להיות מעוצב אפוא כך שיעודם לצדדים לפעול מלכתחילה לצמצום הפער הראייתי שעמו נדרש בית־המשפט להתמודד בדיעבד לצורך יישוב הסכסוך (870ו – ז). ג

(5) במקרה דנן אין עוד מחלוקת כי קיימת אפשרות לקבוע הסדר מידתי לגילוי המסמכים ולעיון בהם, שיהיה בו כדי לאזן בצורה נאותה בין האינטרסים של הצדדים (871א – ב). ד

חקיקה ראשית שאוזכרה:

– חוק עוולות מסחריות, תשנ"ט-1999, סעיף 23. ה

פסקי־דין של בית־המשפט העליון שאוזכרו:

[1] רע"א 6546/94 בנק איגוד לישראל בע"מ נ' אזולאי, פ"ד מט(4) 54.

[2] רע"א 1917/92 סקולר נ' ג'דבי, פ"ד מז(5) 764.

מאמרים זרים שאוזכרו: ו

[3] I. Ayres, R. Gertner "Filling Gaps in Incomplete Contracts: An Economic Theory of Default Rules" 99 *Yale L.J.* (1989-1990) 87.

בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית־המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו (השופטת ש' גדות) מיום 21.1.2002 בבש"א 27661/00. הבקשה נדונה כערעור. הערעור נתקבל. ז

דן כהן, מיכאל שפיגלמן, מיכל קיש־יהודה – בשם המבקש;

אלי זהר, מיכל מני־מידן, אפרת קלש־נשען – בשם המשיבים.

nevo.co.il

החלטה

א 1. המבקש, מהנדס חשמל ואלקטרוניקה במקצועו, הגיש לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו תובענה למתן הצהרה שלפיה מוצר של המשיבה 1 (להלן – פנטאקום), אשר נמכר למשיבה 4 (להלן – סיסקו) בסכום של כ־118 מיליון דולר, מצוי בבעלות משותפת של המבקש ושל פנטאקום. בתובענה נטען כי המבקש עסק במשך חודשים מספר, בשיתוף עם המשיב 2, מנהלה של פנטאקום, בפיתוח המוצר תוך שהוסכם ביניהם באופן עקרוני – הגם שהסכמה זו לא הועלתה על הכתב – כי המבקש ופנטאקום יהיו שותפים בזכויות במוצר. עוד נטען בתובענה, כי מיד לאחר שהציגו המבקש ופנטאקום את פרי פיתוחם לנציג של סיסקו שביקר בישראל, נתגלע סכסוך בין המבקש לבין פנטאקום ומנהליה, המבקש דחה הצעות לקבל שיעור מסוים ממניותיה של פנטאקום, ולבסוף מכרה פנטאקום את המוצר לסיסקו בלי שהמבקש יקבל כל תמורה.

ד בכתב־ההגנה שהוגש מטעם המשיבים נטען כי אמנם פנטאקום לא דאגה להסדרת יחסיה המשפטיים עם המבקש בחוזה כתוב, אלא שהמבקש היה אך יועץ חיצוני, שהועסק על־ידי פנטאקום לתקופה קצרה בלבד, והעסקתו הופסקה עוד בטרם החל שלב פיתוח המוצר, שנמשך למעלה משנה לאחר שנותקו קשריה של פנטאקום עם המבקש. עוד טענו המשיבים, כי במהלך עבודתו בפנטאקום הותחם המבקש על הסכם סודיות, ובו התחייב לשמור בסוד כל מידע שייחשף בפניו עקב קשריו עם פנטאקום, והמבקש הפר הסכם זה כאשר חשף בפני מומחה שעמו התייעץ חומר הקשור למוצר, שנותר בידי המבקש מתקופת קשריו עם פנטאקום.

ה 2. לצד התובענה הגיש המבקש בקשה למתן צו לגילוי מסמכים ועיון בהם, לרבות במסמכים טכניים הנוגעים למוצר הסופי (להלן גם – המסמכים).

ו בית־המשפט המחוזי קבע לאחר שמיעת הצדדים, כי הגם שעקרונית גילוי המסמכים נדרש על־מנת שהמבקש יוכל להוכיח את תרומתו לפיתוח המוצר – וזאת על־ידי השוואת מצב המוצר בעת שהמבקש הפסיק את קשריו עם פנטאקום לעומת מצב המוצר הסופי – יש לדחות את הבקשה לגילוי המסמכים. וכך הסביר בית־המשפט המחוזי:

ז > "[ב]גילוי המוצר הסופי יש... גילוי סוד מסחרי והמצאתי... על אף שהמסמכים הספציפיים המעידים על המוצר הסופי הם רלוואנטיים למבקש, עדיפה בעיני זכות המשיבים לסודיות המצאתם על פני זכותו של המבקש לגילוי ועיון במסמכים. ראוי להדגיש כי ההחלטה... איננה

nevo.co.il

מתייחסת לכלל המסמכים המוכנים... אלא אך ורק למסמכים הספציפיים המעידים על המוצר המוגמר.

...

שני הצדדים התייחסו לחוק עוולות מסחריות, תשנ"ט-1999 המסדיר את ההגנה על סודות מסחריים. לא מצאתי להורות על דרך להגנת הסודות המסחריים, תוך גילויים למבקש, הן משום שלא הוצעה דרך שכזו והן משום שלא מצאתי גם אני דרך ראויה אשר תגלה למבקש את המסמכים, לרבות הסודות המסחריים, ותגן גם על זכויות המשיבים.

בא־כוח המבקש מפנה להצדרת סודיות עליה חתם המבקש, אולם ספק בעיני אם ניתן להסתפק בהצדרת סודיות זו של המבקש, הן לאור העובדה שמדובר בצדדים תחרותיים ובסודות עסקיים... והן לאור עדותו של המבקש בבית־המשפט לפיה הראה למומחה את החומר שהגיע לידיו, אף שהחומר היה מוגן על־ידי הסכם סודיות".

3. מכאן הבקשה שבפניי למתן רשות ערעור. טענת המבקש הייתה כי משקבע בית־המשפט המחוזי כי המסמכים ולוונטיים לצורך הוכחת טענות המבקש בתובענתו, היה מוטל על בית־המשפט לאזן בין האינטרסים של הצדדים ולקבוע הסדר הולם לגילוי מסמכים אלו ועיון בהם. המבקש הצביע בהקשר זה על הוראת סעיף 23 לחוק עוולות מסחריות, תשנ"ט-1999, שזו לשונה:

"(א) בית המשפט רשאי, מיוזמתו או על פי בקשה, לתת צו להבטיח כי סוד מסחרי של בעל דין או של אדם אחר שהתגלה בהליך משפטי לא יפורסם.

(ב) בית המשפט רשאי, לבקשת אדם, לתת צו בהליך משפטי, בדבר דרכי הגשת ראיות שיש בהן סוד מסחרי.

(ג) בהליך משפטי בענין אזרחי, רשאי בית המשפט, לבקשת אדם, לתת צו בדבר אי גילוי ראיות שיש בהן סוד מסחרי, ובלבד שראה כי הענין שיש באי גילוי ונראיה עדיף מן הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק, וכי במתן הצו לפי סעיפים קטנים (א) ו־(ב) אין כדי להגן על הסוד המסחרי".

המשיבים התנגדו לבקשה למתן רשות ערעור ותמכו את יתדותיהם בהחלטת בית־ המשפט המחוזי. בין היתר טענו המשיבים, כי אין לאפשר מצב שבו עצם הגשת תביעה תביא לכך שנתבע הנהנה מזכויות קניין רוחני יחויב לחשוף את סודותיו בפני התובע, וכי המבקש לא הניח תשתית ראייתית לכאורית לתרומתו למוצר, המצדיקה מתן צו לגילוי המסמכים.

4. לאחר עיון בטענות הצדדים קבעתי בהחלטה מתאריך 24.3.2002 כך:

> "על־פני הדברים, תשובת המשיבים אינה מניחה את הדעת, ודומה שבטענות המבקש יש ממש.
>
> עם זאת, בטרם תתקבל החלטה סופית בבקשה למתן רשות ערעור, מתבקשים שני הצדדים להציע בתוך 14 ימים ממועד ההמצאה הסדרים מידתיים שיאפשרו עיון במסמכים שבמחלוקת".

לאור החלטה זו השלימו הצדדים את טיעוניהם. המבקש לא הציע הסדר מסוים, אך הודיע כי יקבל כל הסדר לעיון במסמכים שיוצע על־ידי המשיבים, ובלבד שהסדר כזה "יבטיח גילוי מלא של המסמכים... עיון בהם, אפשרות העתקתם ואפשרות הגשתם לבית המשפט, בכפוף לכל הסדר סודיות או נאמנות שיתבקש". ואילו המשיבים הודיעו כי לדעתם, קביעת הסדר מידתי תהיה כרוכה בהכרעה מקדמית בשתי שאלות: האחת, קיומה של הסכמה בין המבקש לבין פנטאקום על שותפות המבקש בזכויות במוצר; השנייה, קיומה של תרומה איכותית של המבקש למוצר עד למועד שבו הופסקו קשריו עם פנטאקום. לטענת המשיבים, רק לאחר שתוכרענה שאלות אלו יהיה ניתן לאפשר למבקש לעיין בכל המסמכים הטכניים הנוגעים לפיתוח המוצר, וזאת במהלך תקופה של עשרה ימים, ארבע שעות בכל יום, ולאחר שהמבקש יחתום על הסכם סודיות שיובטח בערובה של כחצי מיליון דולר.

להצעה זו התנגד המבקש, וטען כי המשיבים מבקשים לקבוע הסדר דיוני ולא הסדר לעיון במסמכים.

5. החלטתי לדון בבקשה למתן רשות ערעור כאילו ניתנה רשות, וכאילו הוגש ערעור על־פי הרשות שניתנה.

ככלל, אין בעלי־דין רשאים להימנע מגילוי ראיות שברשותם במסגרת הליך שיפוטי, שכידוע, מטרתו חשיפת האמת. ראו רע"א 6546/94 בנק איגוד לישראל בע"מ נ'

אזולאי [1], בעמ' 61, עם זאת כאשר יש בגילוי הראיה כדי לפגוע באינטרסים לגיטימיים של בעל־הדין, כגון הגנה על סודות מסחריים, יינתן צו לגילוי אך ביחס לראיות שהן רלוונטיות. א

במקרה שבפניי קבע בית־המשפט המחוזי, כעניין שבעובדה, כי המסמכים שבמחלוקת רלוונטיים להוכחת תובענת המבקש, שכן השוואתם לראיות שבידי המבקש תאפשר לעמוד על תרומתו לפיתוח הזמוצר. ב

על רקע זה השאלה שבפניי היא מהו היקף הגילוי הראוי של המסמכים, וכיצד יש לעצב את הסדר הגילוי, שיאפשר למבקש לעיין במסמכים.

6. בעניין זה חל סעיף 23 לחוק עוולות מסחריות, המשקף את אימוצו של עקרון המידתיות כבסיס לעיצוב כל הסדר לגילוי ראיות שיש בהן סודות מסחריים. סעיף זה, המעניק לבית־המשפט שיקול־דעת לעצב הסדרי גילוי שונים הנבדלים זה מזה בהיקף הגילוי המתחייב מהם ובמידת הפגיעה באינטרס של בעל הסוד המסחרי, סעיף זה מאפשר לערוך איזון מדויק בין האינטרס של מבקש הגילוי כי ייקבע הסדר גילוי רחב ככל האפשר, לבין האינטרס של בעל הסודות המסחריים להגן על קניינו על־ידי קביעת הסדר גילוי מצומצם ככל הניתן. ג ד

7. ככלל, יש לקבוע כי היקף הגילוי שבו יחויב בעל הסוד המסחרי, כמו גם אופיים של הסדרי הגילוי, ייקבע בזיקה ישירה לתשתית הראייתית הלכאורית שהציג התובע להוכחת טענותיו בתביעה שהגיש. ככל שלתשתית זו תהיה עוצמה רבה יותר, כך ייטה בית־המשפט להתחשב באינטרסים של מבקש הגילוי ולהעדיפם על פני האינטרסים של בעל הסוד המסחרי. שיקול נוסף שיהיה בו כדי להשליך על היקף הגילוי נוגע לקיומן של ראיות חלופיות בידי התובע להוכחת טענותיו. ראו והשוו רע"א 1917/92 טקולר נ' ג'רבי [2], בעמ' 774. ה ו

לבסוף, על בית־המשפט לעצב את הסדר הגילוי בהתחשב גם בשיקולים נורמטיביים, שבמרכזם ההשפעה האפשרית שתהיה להיקף הגילוי שייקבע על היערכות בעלי־דין מראש, עוד בטרם נתגלע הסכסוך ביניהם, לצבירת ראיות העשויות להקל בדיעבד על בירור הסכסוך. על הכלל המשפטי להיות מעוצב אפוא כך שיגרום לצדדים לפעול מלכתחילה לצמצום הפער הראייתי שעמו נדרש להתמודד בדיעבד בית־המשפט לצורך יישוב הסכסוך. השוו לטיעוי שהועלה על־ידי פרופ' איאן איירס ופרופ' רוברט ז

גרטנר: I. Ayres, R. Gertner "Filling Gaps in Incomplete Contracts: An Economic Theory of Default Rules" [3], *at pp. 93-94*.

א

8. כעולה מהודעות הצדדים, כיום אין עוד מחלוקת כי קיימת אפשרות לקבוע הסדר מידתי לגילוי המסמכים ולעיון בהם, שיהיה בו כדי לאזן בצורה נאותה בין האינטרסים של הצדדים. דומה, שבקביעת הסדר זה, העשוי לחשוף בפני המבקש ראיות להוכחת טענותיו תוך פגיעה לא מבוטלת באינטרסים של פנטאקום, יש להתחשב, מחד

ב גיסא, בהודאת פנטאקום כי המבקש תרם במידה כלשהי לפיתוח המוצר, הגם שתרומה זו – שבגינה הציעה לו פנטאקום לקבל שיעור מסוים ממניותיה – הייתה, מבחינת מועדה, בשלבי הפיתוח המוקדמים, ומאידך גיסא, בכך שבידי פנטאקום אין מסמך בכתב, כמקובל, שיעיד על מהות היחסים המשפטיים בין הצדדים ויעגן את טענתה כי

ג המבקש היה בגדר יועץ חיצוני בלבד. היערך מסמך בכתב שכזה, שלעומתו בולטת החתמת המבקש על הסכם סודיות, מחייב את המסקנה כי המבקש הניח תשתית ראייתית לכאורית המצדיקה גילוי נרחב יחסית של המסמכים – חרף הפגיעה באינטרסים של פנטאקום – שיאפשר למבקש למצות את הפוטנציאל הראייתי הגלום במסמכים. במסקנה זו אף יש כדי לעודד נתבעים המבקשים להגן על סודותיהם

ד המסחריים להסדיר בכתב את יחסיהם המשפטיים עם מי שנתבעים שכאלו מציעים להם גישה לסודותיהם. אכן, קיומו של מסמך בכתב שכזה במקרה שבפניי היה מקל באורח משמעותי את בירור תובענת המבקש, משום שהיה בו כדי להבהיר מה טיב היחסים שנקשרו בין הצדדים.

9. מן המקובץ עולה כי יש מקום לקבוע הסדר לגילוי המסמכים, אלא שהגעתי

ה לכלל דעה כי בנסיבות העניין קביעת הסדר מסוים שכזה לגילוי מסמכים ולעיון בהם טעונה ליבון של פרטיו המדויקים, שראוי כי ייערך על־ידי הערכאה הדיונית שבפניה נשמע המשפט. דרך זו תאפשר לדון במכלול הסדרי הגילוי והעיון האפשריים בנסיבות העניין.

ו אשר־על־כן הערעור מתקבל, החלטת בית־המשפט המחוזי מתבטלת ככל שהיא מתייחסת לשאלת גילוי המסמכים נושא הבקשה שבפניי, והדיון מוחזר אל בית־המשפט המחוזי למען יקבע הסדר מידתי לגילוי מסמכים אלו ועיון בהם, וזאת על יסוד העקרונות שנקבעו לעיל ולאחר שישמע את טענות הצדדים.

ז בנסיבות העניין אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ט' בתמוז תשס"ב (19.6.2002).

nevo.co.il